

Mũbango wa Andũ Athĩ

Kobĩ ya mbere

Janũarĩ 2011

Angikoro nĩ ũrenda gũkorũo thĩnĩ wa
Mũbango ũyũ na gũteithĩrĩria kũwagĩria,
no wĩyandĩkithie kũrĩ:
carta@forums.rio20.net

Mũbango wa kũnyitanĩra na andũ nĩgetha mwambie baratha

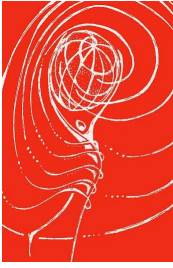
Mahinda-inĩ maya ma mathĩna na mĩtangĩko ya mabũrũri matiganĩte, hena bata andũ othe manyitanĩre, athuri na atumia arĩa me thĩ-inĩ wa thĩ ĩno. No ũcagũre mũerekera wao na mũnyitanĩre nao gũtwarithia na mbere maũndũ marĩa maratongoria kĩo kĩa rũciaro rũrũ rwa mirongo 21.

No mũhaka andũ kuma Abirika, Amerika, Asia, Rũraya na Oceania meterere arĩa angĩ matũe ĩtũa, matarĩ na rũtha kana nĩũndũ wao nĩũndũ wa mĩtũgo ĩrĩa ĩgũtũmĩka gũthondeka thĩ ĩngĩ njerũ? O ene no maiganĩre na ũhotani ũrĩa mahotanĩte thĩ-inĩ wa mabũrũri mao na rĩngĩ na rĩngĩ mateithĩrĩrio nĩ mabũrũri ma nanja, mathĩna marĩa matũraga marehagĩrĩa thĩ na mabũrũri maya thĩna mũkĩru, gũcokanĩrĩria hinya na indo na ihĩngĩca ĩngĩ ĩrĩa ciũmanĩte gwa kahinda karaihũ ka mbara na haro?

Thabarĩ ya kũhingũrĩra andũ mena wĩyathi njĩra nĩyambĩrĩrĩe. Kwĩna ũgarũrũku mũnene ũroka thĩ. Gwa kahinda karaihu andũ nĩ magayũkanĩte, onakoro ihĩnda kwa ihĩnda makenagĩra ngwatanĩro yao, ũrũmwe, gĩtĩo na ũgĩ ũrĩa mahĩtũkĩire hamwe. ũma nĩ atĩ o nĩ ajumbe na atongoria ama a ũgarũrũku mwerũ, mĩtũgo ya ũndũire, mbĩtika, na rũrĩra rũmanĩte na mahĩtia, wara, ngũcanio na bara hĩtũku. Acio rĩu me ta anyitanĩri mena rũtha rwa kũarĩrĩria maũndũ matiganĩte marĩa marehaga andũ hamwe, nĩ getha mahote kũaria na kayũ kamwe na mecirĩe ũrĩa mangĩkarania na gĩtĩo na thayũ thĩ-inĩ wa thĩ.

Mũbango ũyũ nĩguo wambere na nĩguo ũgũteithia gũcokanĩrĩria andũ nĩgetha marie. Nowagĩrio, noũcenjio, na noũthondekwo kũringana na mabataro na mĩario ĩrĩa ĩrĩkĩkaga thĩ-inĩ wa Mũcemanio wa Thĩ (Earth Summit) mwaka-inĩ wa 2012 na thũthainĩ. Marĩa maya mararĩrĩria rũgano rwa “Freedom Charter” rũrĩa rũambĩrĩrĩe Mũhuro wa Afrika (South Africa) na rũrĩa rũtuĩkĩte bendera ya kũrũrĩra maũndũ matiganĩte gacagũrwo kũringana na ngothi yakũ (anti-apartheid) na ũrĩa wahĩtũkirio mwaka-inĩ wa 1955 nĩ Ngwatanĩro ya Andũ (Congress of the People). Mũbango ũyũ wandĩkirwo nĩ “Forum for a New World Governance” hamwe na “Citizens Regional assemblies” kuhĩtukĩra kũnyitanĩra na kugwatanĩra na andũ ciũngano-inĩ citiganĩte thĩ-inĩ wa thĩ.

*“Kũgĩa na wĩyathi ti gũtua bengu ĩrĩa ikũohete,
no nĩ gũikara na njĩra ĩragĩria
na gũtĩa wĩyathi wa andũ”
Nelson Mandela*

Ihinda-īnī rīrī thī īna mathīna maimanīte kūrī ithūī ene,

Hīndī īrīa ngiri na ngiri cia andū marahīnyīrīrio nī mathīna maingī,
Hīndī īrīa thī itū na thirikari citū irahinyīrīrio, na itirī na ūhoti kana wendo onaūrīkū wa
kūigwithania na kūhingia maūndū marīa magīrīre naihenya na gūtarī na ūgwati harī thī
na ithūī ene,

Hīndī īrīa Ngwatanīro ya Ūrūmwe wa Mabūrūri (United Nations) na ikundi irīa
yūmanīte nacio na arīa magwatanīre nao tene na tene matirī na mbeca, hinya, kana njīra
cia kūnina īmakanio icio na ūhotani,

Hīndī īrīa Gīkundi gia Kīmabūrūri cia Mbeca (IMF) na Bengi ya Thī (World Bank)
hamwe na kambuni cia kīmabūrūri citingīhota gūteithūra mathīna no nī wīra wao.

Ithūī andū a Abirika, Amerika, Asia, Rūraya, na Oceania no mūhaka tūrūrīre thī itū na athūri na atumia arīa maīkaraga thī,

Nī tondū būrūri witū nīguo thī itū, nayo thī itū nīyo būrūri witū,
Nīkīo thīna wa andū anyinyi nī thīna wa andū othe,
Thoni cia andū amwe nī thoni cia andū othe,
Kīeha kīa andū amwe nī kīeha kīa andū othe,
Ūkombo wa andū amwe nī ūkombo wa andū othe,

Twanyitanīra tūgūthondeka andū matiganīte

Andū mena wīyathi na marīrutagīra kūrūgama,
Andū arīa thīnīnī wa ūtiganū wao mūnene na wūingī wao,
Andū arīa thīnīnī wa ūtiganū wao matiratigana nī kūrīithio kūrīa kumanīte na ng'ano cia
tene,

Na ihīngica cia maheni ihinda kwa ihinda cia mīhaka ya mabūrūri, kwaga ma na
wūigananū kūrīa kugomagīra mabūrūri mamwe handū ha mabūrūri mangī
Mīhaka īngī handū ha īngī, mbarī īmwe handū ha īngī, andū amwe handū ha angī,
Arīa metīkītīe atī mītūrīre yao ya rīu na ya thūtha-īnī īgūtuo nī mathīna marīa
maūmanīte na mahinda ma tene ma mbara na ngūcanio irīa igathira hīndī iria mundu
agakinya muico wa rūgendo rūrū rūraihū nīguo ambīrīre mūtūrīre ūngī,
Rūgendo rūrū nī rūmwe rwa kūgeganīa na rwa kūmakania nīūdū wa ūma wa ruo.

Ithũĩ tũraiga atĩ nĩ tũkũruta wĩra na nĩtũkũrũa tũtekũnoga:

Andũ magĩrĩrwo nĩ gũkorwo na ihoto ciganaine, tũtekũrora mbarĩ, rangi, nĩ mũthuri kana nĩ mũtumia, kũrĩa mũndũ aumĩte kana bũrũri wake,
O mũndũ agũnĩke na kũheo kamweke kaiganaine,
O mũndũ akorwo na wĩyathi wagũthoma dinĩ yake na kurugama na wĩtĩkĩo wake ona arĩa matarĩ na wĩtĩkĩo,
O mũndũ aheo wĩyathi wa kwĩyaria kũndũ o guothe thĩ-niĩ wa thĩ.

O mũndũ aheo indo na ũtonga wa thĩ ĩno itũ,

Gũtekũmakania kũrĩa mũndũ araikara kana araruta wĩra, kũrĩa indo na ũtonga ciraũma,
O mũndũ ahotithio kũgĩa na gĩthomo kĩrĩa kĩagĩrĩre hamwe na ciana ciao,
O mũndũ akorwo na ũhoti wa gũthendekwo na ihenya na athondekwo kũringana na mwĩrĩ na mũrimũ wake,
O mũndũ ahote kũona maĩ marĩa abatairio nĩmo nĩgetha ahote gũtũra, nĩũndũ wa ũgĩma wake wa mwĩrĩ na nĩgetha ahote gũthĩ na mbere.

O mũndũ ahote kũbanga na kũnyitanĩra na mĩtũrĩre ya ngahĩha thĩ-iniĩ wa ĩtũra rĩake, bũrũri na thĩ,

O mũndũ aheo rũtha rwa kĩwatho rũrathingatĩra andũ othe a thĩ ũndũ ũmwe, gũtekũmakania kũrĩa mũndũ aumĩte,
O mũndũ aheo rũtha rwa kĩwatho rwa gũikara handũ o hothe thĩ-iniĩ wa thĩ gũtekũmakania bũrũri ũrĩa mũndũ aumĩte,
O mũndũ andĩkwo wĩra kũringana na gĩthomo gĩake, kũndũ o gũothe thĩ-iniĩ wa thĩ, gũtekũmakania kũrĩa mũndũ aciarĩrwo,

O mũndũ aheo ũhoti wa gũikara na thayũ na gĩtĩo,

Kũringana na thayũ na gĩkeno, na kũringana na ũtaũku wao wa gĩkeno,
Kũringana na ũhoti wao wa ũmũndũ, maahinya na mbecha manyitanĩre kũhũrana na kũnina mathĩna. nĩgetha hamwe na twĩna thayũ tũhote gũthondeka mĩtũrĩre itũ ya thũtha-inĩ.
Ngĩrĩkĩrĩria rĩ, nĩ mũrigo witũ ĩthuothe, thĩ-iniĩ wa roho wa kũnyitanĩra na ũrũmwe gũtigĩrĩra atĩ kĩhoto nĩkĩarũmĩrũo na gĩtĩo hatarĩ na mũgayũkano ona ũrĩkũ.

Nĩtũregane na kũrekererio kwa mũndũ ũmwe na kwa andũ othe.

Andũ mangĩnyitanĩra hamwe no mũhaka matongorie thĩ!
Nĩũndũ wa ũhoru ucio; tũkũrũa hamwe, haha kwa haha, nginya tũtorie ihĩngĩca iria iratũgirĩrĩria gũkorwo na wĩyathi na nĩgetha tũikare na gĩkeno thi-iniĩ wa thĩ, twĩna gĩtĩo na wĩyathi.

Andũ athĩ, nĩtũgayũkanĩte gwa kahinda karaihũ.
Ihinda nĩ ikinyu tũambĩrĩrie mĩtũrĩre ĩngĩ mĩerũ.